

SEMĂNĂTORUL

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Anul IX. — No. 12.

21 Martie 1910.

CUPRINSUL

- N. Bănescu. — Un dicționar al limbii române de vornicul
Iordache Golescu.
D. Nanu. — Othello (trag. de Shakespeare) Act. I. Sc. I.
D. N. Ciotori. — Greerul (schiță).
C. Z. Buzdugan. — Cerul (traducere).
Cronica. — Informațiuni literare și artistice. — Revista
Revistelor streine.
Red. — Răspunsuri.

Redacția: Str. Vântului 12

și

Administrația: Str. Transilvaniei 13

BUCUREȘTI

ABONAMENTUL ANUAL

in țară 10 Lei
in streinătate 12 »

20 Bani Numărul

Administrația roagă pe onorații abonați ai „Semănătorului“ a-i face cunoscut adresa lor exactă pentru a se evita orice încurcătură în expedierea revistei.

Față cu cheltuelile ce ne-am impus cu reorganizarea și alcătuirea din nou a revistei, rugăm pe toți abonații noștri a ne trimete abonamentul DIRECT pentru că nu avem încasator. Sacrificiile materiale ce ne reclamă apariția regulată a acestei reviste sunt destul de mari și căutăm să suprimăm orice cheltueli zadarnice. Rugăm dar pe cititori să aibă această atențiune pentru revista ce se si-lește a fi tot mai bună, în condițiunile cele mai modeste.

ADMINISTRAȚIA: STR. TRANSILVANIEI, No. 13.

SOCIETATEA ROMÂNĂ
PENTRU

INDUSTRIA OXIGENULUI, ACETILENEI ȘI ALTE GAZE
BUCUREȘTI

Director general, S. EDW. HUBLIN

UNICA FABRICĂ ÎN ORIENT
pentru

ACETILENA DIZOLVATĂ

Cel mai eficient combustibil pentru iluminat. Lumină plăcută, și igienică liberă de orice pericol.

SEMĂNĂTORUL

REVISTĂ SĂPTĂMÂNALĂ

COLABORATORI: I. Adam., I. Agârbiceanu., N. N. Beldiceanu., I. Borcia., I. Boteni., D. N. Ciotori., Al. Doinaru., N. Dunăreanu., Elena Farago., G. Gane., A. Herz., Constanța Hodoș., G. Lazăr., G. M. Murgoci., G. Muriu., D. Nanu., C. Osiceanu., P. Papahagi., Ecaterina Pitiș., St. Pop., A. Popovici-Bănățeanu., Em. Protopopescu., I. Răducanu., Radu Rosetti., G. Rotică., L. Russu., C. Sandu-Aldea., I. Scurtu., I. U. Soricu., Artur Stavri., G. Teodorescu., G. Tutoveanu., ș. a.

UN DICȚIONAR AL LIMBII ROMÂNE

DE

Vornicul IORDACHE GOLESCU

I

Între scrierile Marelui Vornic, Iordache Golescu, păstrate la Academie, se află și un dicționar al limbii române, un «Lexicon», care a rămas, pe cât știm, cu totul necercetat până astăzi.

Ocupându-ne, de câtă-va vreme, de manuscriptele lui Iordache Golescu, am cercetat mai de aproape și Lexiconul și ne-am format convingerea că această lucrare, care cuprinde o uriașă muncă de om deprins a pune răbdător pe hârtie, ani de zile, rezultatul observațiilor sale, nu poate fi cu totul nefolositor specialiștilor și nu merită prin urmare uitarea desăvârșită în care zace astăzi. Socotim a face un serviciu comisiunii însărcinate de Academie cu alcătuirea dicționarului limbii române, semnalându-i acest Lexicon care, în grămada celor câteva mii de pagini in-folio, ascunde mult material prețios, de care trebuie să fie bucuros ori-cine se ocupă cu întocmirea unui dicționar al limbii noastre. În această privință Lexiconul e vrednic a stă alături cu colecția de «Pilde, povățuirii cuvinte adevărate și povești», pe care o admiră atâta Lambrior. ¹⁾

Iordache Golescu pune de sigur mare preț pe aceste lucrări ale sale, care l-au ocupat o bună parte din viață. ²⁾ Gramatica, Lexiconul

¹⁾ Conv. Lit., VIII, p. 66 și urm.

²⁾ El a folosit Lexiconul la alcătuirea unui dicționar greco-român de o extensiune tot atât de mare. Are 9 volume : ms. 852—860.

— cum îi zice dânsul, — și Pildele au fost, alături de alte scrieri mai mărunte, ocupația sa de căpetenie, și i-au trebuit mulți ani de zile pentru ca să umple cu scrisul său mărunț, miile de pagini mari ale condicilor în care obișnuia să scrie.

În prefața lucrării de care vorbim, Iordache Golescu arată ce însemnătate au, pentru învățătura unei limbi, Gramatica și Lexiconul. Pătruns de acest lucru, și fiindcă gramatica, învățându-ne «cum trebuie a se grăi», e firesc să preceadă alcătuirea Lexiconului, s'a nevoit el a face mai întâi o gramatică a limbii românești — pe care încă la 1832 o presintă Eforiei Școalelor, pentru a i-o tipări și care vede tiparul abia la 1840, în tipografia lui Eliad, — și după aceea săvârșește și Lexiconul, pe care îl numește «Condica limbii românești» ¹⁾ «după asemanarea condicilor ce copriind câte sunt de trebuință, spre aducere aminte».

Lucrarea eră gata în timpul domniei lui Al. Vodă Ghica, căruia i-o și închină autorul, ca aceleia care a îmbrățișat mai de aproape școalele țării, «a depărtat neștiința» a «ridicat negura după ochii Rumânilor». El ar fi voit ca Domnul, cinstind-o, să facă a sluji această lucrare școlarilor.

Lexiconul are ca motto fraza: «Ce nu îți minte pă dinafară, a leargă la condică și îndată le poți afla». El cuprinde șapte volume în folio ²⁾. Alcătuirea păstrează ordinea slovelor, cum o aflăm obișnuit la Golescu. Incepe cu «Glasnicele», vocalele, care umplu primul volum. Al doilea cuprinde, din «neglasnice», pe v, gh, s, (dz), j, z ; al treilea c, l ; al patrulea m, n ; al cincilea p, r ; al șaselea s, t, th ; al șaptelea f, h, g, b, d, ț, ș, șt, x și ps.

Volumul întâi se deschide prin cuvântul către Domn, după care urmează prefața, intitulată: «Către iubitorii dă învățatură». Le reproducem pe amândouă mai jos. O filă ne dă apoi slovele, pe care autorul le desparte în «slove grecești» și «slove românești». Prescurtarea cuvintelor întrebuițate umple după aceea mai multe file. În sfârșit, ni se dă o listă de «Cuvintele ce să aseamănă, dar la înțelegere au dăosebire». Lexiconul propriu-zis începe apoi cu litera a.

Sânt, în Lexiconul lui Iordache Golescu, multe lucruri de prisos, ca toate acele derivate, pe care, prin analogie, le toarnă dânsul mai la fiecare cuvânt, fără ca multe din ele să aibă ființă în limbă, și ca

¹⁾ Titlul complet: «Condica limbii românești, alcătuită dă Dumnealui Iordache Golescul Vel Dvornic al Prințipatului Valahiei, în zilele Prea-înălțatului nostru Domn Alexandru Dimitrie Ghica Vocevod.

²⁾ ms. 844—850.

toate acele expresii ce umplu paginile notelor și care, în bună parte, traduc noțiuni ale limbii grecești, pe care autorul o stăpânea desăvârșit. Alături de aceste lucruri de prisos, rămâne totuși, în vasta lucrare a lui Golescu, o mare bogăție de material al limbii românești, care ne arată că dânsul a fost unul din puținii aceia cari au cunoscut această limbă în alcătuirea ei cea mai intimă.

Spre a da o idee de felul în care lucră autorul vom reproduce mai departe câteva specimene din Lexicon. Cuvântul *aer*, cu toată familia lui, îl dăm într'adins pentru a se vedea până unde duceă lordache Golescu făurirea de cuvinte nouă, potrivit ideilor sale, căci a avut idei cari erau ale *lui*.

II

Prea Innălțate Doamne,

Și la cine altul mi s'ar cuveni a mă înfățișa și ieu cu această osteneală dă Lexicon? dă cât la iubitorul dă învățături, la înlesnitorul, îndemnătorul științelor, la luminătorul neamului rumănesc, la Măriia Tazic, cel ce cu nemărginita iubire dă patrie, pă lângă celelalte, ai îmbrățișat măi dă aproape școalele țării, ai încălzit rodul lor, ca cloșca pă pu, ai dăpărtat neștiința, ai izgonit întunerecul, și mai bine a zice ai rădicat negura după ochii Rumănilor. Căci o școală și numai ieră din vechime, și aceiia într'o stare care nici numirea dă școală o merita; și în cea mai scurtă vreme (cu toate nevoințele) s'au umplut și Capitalele și satele dă cuviincioasele școale, dă profesori și dă școlari, încât și cei mai proști au dobândit mijloace dă a se lumina. Sporul și înaintarea învățăturilor să cunoaște curat din mulțimea școlarilor, ce ies necurmat cu felurimi dă științe; unde mai nainte dă cât un az, buche nu să mai auzea, acum mai toate științele să ascultă pă la școale. Științele credinței nici că s'a pomenit vreodată a să asculta, acum școale într'adins [sânt] îndestule pentru asemenea științe. Cuvântul dă bibliotecă, nici că'l pricepea școlarul, acum în toate Capitalele județelor să alcătuiesc bibliotece. Bine a zis cine a zis: «Când să vor înmulți științele? Când va stăpâni iubitor dă științe». Pă un asemenea iubitor, ocrotitor, înmulțitor dă științe, cine nu l-ar numi, după cuviință, *Stăpâna Muzelor*? Dă la o asemenea Stăpână dobândind acest Lexicon cinste, va putea sluji în destul școlarilor, în lipsa care ne aflăm acum, dă asemenea trebuincioase cărți, iar Mării[i] Tale nume nemuritor va lăsa la cei din urmă.

Și voi, Muzelor din cer,
P'un asemenea Domn vă cer
In slavă să'l rădicați,
La toți să mî-el arătați,

In cântece să-l lăudați,
 In viersuri să-l dăzmierdați,
 Ca toți să ni-el privească
 Mic și mare să-l numească
Părinte izbăvitor
 Al neamului *Mântuitor*,
 Și toți cu'n glas să strigăm
 Domnului să ne rugăm
 La mulți ani să ne trăiască,
 La mulți ani să stăpânească,
 Cel ce nu să poate-ascunde,
 Măcar fiie supt or-unde.

Către iubitorii dă învățatură,

Cele mai trebuincioase mijloace spre învățatura unei limbi și fără care nu să poate înlesni innaintarea învățaturii, ver cine cunoaște că sânt Grămatica și Lexiconul, și că dă amândooă acestea ne aflăm acum nu în mică lipsă. O asemenea trebuință cunoscând-o și ieū, m-am silit cât me-a fost priin puțință a o îndeplîjni, și tocmind mai întâiu Grămatica, pă care, pentru multele nedăsăviriri ce poate a i să afla, i-am dat numire dă «Băgări dă seamă asupra canoanelor grămăticești», căci dintr'asemene băgări dă seamă, poate cu vreme a să dăsăvârși o întregă și dăplină grămatică, dă să va putea pune în lucrare ceia ce arătăm la innaintea cuvintare a grămăticii, ¹⁾ spre o noă și dăplină întocmire dă canoane grămăticești. Acum am săvârșit și o inchipuire dă Lexicon, pă care o numim «*Condica Limbii rumânești*», după asemănarea condicilor ce coprink dă trebuință, spre aducere aminte.

Inșă fiindcă Lexiconul coprinde cuvintele precum să obișnuiesc a să grăi, iar grămatica ne învață cum trebuie a să grăi, dă aceia dă mare trebintă iese, ca după multele băgări dă seamă, întâiu să să alcătuiescă o grămatică cu cele mai trebuincioase, mai pă scurt și mai simple reguli, și priimită pîn toate părțile pă unde să grăiește această limbă, apoiu după acea grămatică să să întocmească și un dixoner mai dăsăvirșit și mai pă dăplin, cu cuvinte dă toate științele, pentru care dă trebuință iese a alerga și la alte limbi streine, și spre înlesnirea lor s'ar cuveni ca Lexiconul rumănesc să fiie împreunat și cu alte limbi, sau mai bine a zice să avem într'aduse în limba noastră și Lexicoane dă streine limbi. Dă aceia ieū m-am îndeletnicit acum dă am talmăcit această Condică în limba grecească, spre înlesnirea celor ce nu să vor lenevi a talmăci cărțile elinești pă limba noastră.

Iar cine va aveă pă dăplină știință dă celelalte limbi, cum dă cea latinească, italinească, franțozească și c. l. l. acela lesne va putea în-

¹⁾ Adecă dacă se vor adună, în acest scop, învățați din toate Ținuturile locuite de Români.

tr'aduce această Condică și într'acele limbi, spre înlesnirea celor iubitori dă streine limbi. Și fiindcă până acum cu atât am putut sluji neamului nostru, primiți, vă rog, iubitorilor dă învățatură, acest dar dă la mine, ca darul văduvii către Domnul; și cercetându-l, îndreptați-l și adăogați și dă la osârdiia voastră ceia ce veți găsi dă lipsă, ca să dobândiți nume nemuritoare, dă jărtfa ce veți aduce la un neam, ce pierdut ierea și s'a aflat, mort și a înviat, întunecat și s'a luminat. Cine putea socoti că într'o așa scurtă vreme să să umple toată țara dă școale, dă profesori și dă științe? Unde mai nainte d'abea să păstra numirea „Școală“, iar cuvîntul „Profesor“ nici că să mai înțelegea. Această repede întindere a răvărării științelor să cunoaște izvorâtă din marea și nemărginită râvnă a bunilor iubitori dă patriie. «Că dă n'ar păzi Domnul cetatea, întru zadar ar osteni cei ce o zidesc», au zis oare cine; așa putem zice și noi: «dă nu s'ar afla iubitori dă științe, iubitori dă învățatură, iubitori dă lumină, în zadar ar munci cei ce să ostenesc a scri oare ce, spre folos obștesc». Asemene obraze cunosc că nu puține să află, în toate stările, pentru că nu ie carte să iasă dă la tipar și să nu alerge după ea cine mai nainte să o dobândească. Aceasta arată râvna și silința ce au toți dă obște spre a să lumina cu citanăia lor.

Către aceștia mă înfățișez și îeu cu acest izvod dă Dixioner, ca unul cu puțin și altul cu mai mult, pă cât ai iartă puterea, să fite primiți la dășchiderea praznicului, unde văzându-se înbrățișarea Dumneavoastră mai dă aproape, să să îndemne și alții la mai mari osteneli. Că pilda învață cu mult mai bine, pă or cine, pilda dascălul cel mai bun, pilda purunca cea mai mare.

(Va urmă).

N. Bănescu.

SHAKESPEARE

O T H E L L O

Actul I

Scena întâia

Veneția. O mare piață, în care se zărește palatul lui Brabantio. E noapte.
Intră Roderigo și Iago.

Roderigo

E zădarnic ori ce-ai spune... drept să-ți spun mă simt jicnit
Tocmai tu să fii acela... tu, ce-ai fost bine venit.

Ori și când, stăpân pe averea-mi cum ai vrut,—o știi prea bine,
Tu să știi ce se petrece, și să te ascunzi de miné !

Iago

Roderigo. Poți o clipă să m'ascuți ? ascultă dar :
Uite-ți jur ; de lucru ăsta nici nu am visat măcar.
Ași fi vrednic de ocară...

Roderigo (tăindu-i vorba)

Il urai afar' din cale,

Tu mi-ai spus...

Iago (vii protestând)

Dar vreau pedeapsă tot disprețul dumitale
De cumva te mint... Ascultă: pentru mine au venit
Trei fruntași la el să-l roage ; l'au rugat chiar... prea smerit
Să mă 'nainteze... Doamne ! știu cât prețuesc prea bine,
Nu vreau singur să mă laud, dară slujba-mi se cuvine.
Cel dintâi la 'naintare eu am dreptul câștigat
Fruntea fost'am în războae, nu la coadă tupilat.
Inșă, prefăcutul măur, la 'nceput nu îndrăznește
Să-mi mărnească protectorii... ai fi zis că se 'ndoește,
Stă la gând, în șiretenii, știi, măuri-s foarte tari. —
Inșfârșit umflându-și fraza c'un șuvoiu de vorbe mari,
Termeni tehnici de bătae, tactică, — pretexte toate —
Scurt le-o tae: «rugăciunea să le-asculte nu se poate...
'Și-a ales locotenentul... să revie-i foarte greu...»
Și pe cine crezi, ales-a Doamne Dumniezeul meu !
Cassio Mihail, o nouă trufanda de la Florența,
Tare 'n socoteli de bursă, are deci omni-știența ! *)
Mueratic meșter... de-astea, cucerește el ușor.
Dar când vorba-i să comande escadronul, pe picior
De războiu, hm !.. se pricepe tocmai ca o domnișoară.
Pentru spilcuitul ăsta teoria e ușoară,
A 'nghițit'o din vr'o carte ce-a cetit-o stând culcat, —
Bine, dar deștepți de ăștia, are ori-ce avocat,
Orice conțopist vorbește de războiu ca generalii !
— Și ostași de soiu acesta, ce-au tocit ca papagalii
Măurul îi ocrotește ! Dar în schimb, firește, eu,

*) Veneția războinică, își exprimă aici disprețul pentru Florența comercială.

Ce la Rhodos, și la Cipru, și în zeci de părți mereu,
 Când creștine, când păgâne, arătat-am vitejie,—
 Sunt uitat, lăsat de-oparte... Ah! vezi? spumeg de mânie.
 El, un scamator de cifre, parazit bun de birou
 Va conduce escadronul, — eu voi sta la flanc din nou!
 Trebuie să rabd, să sufăr, să rămân în veci eternul
 Sublocotenent... Mișeii!.. Strânge-i-ar de gât infernul!

Roderigo

Despre partea mea... știi bine, de-ași putea, i-ași fi calău...

Iago

La serviciu, totd'auna mers-au lucrurile rău :
 Prin hatâr se face numai, cea mai mică 'naintare.
 Fără noimă, fără frică, șefii calcă în picioare
 Regula ocrotitoare, după care vin la rând
 Toți cu meritul, vechimea, ce'n oștire—or fi având.
 După toate astea, nu cred să fii om cu mintea 'ntreagă
 Să-mi spui totuși că de Maur, vre-o dragoste mă leagă.

Roderigo

Eu o clipă n'ași rămâne să ascult de-a lui porunci.

Iago

Din potrivă, fii pe pace... stau într'una,.. pân'atunci
 Cât putea-voi răsbunării să 'mpletesc în tihnă ița.
 Nu-i stăpân cine voește dacă 'n el nu are spița,
 Dreptu-i! Dar nici orice liftă n'are sluga ce-ar poffi.
 O! firește! împrejurul unui șef, vor sbârnoi
 Mulți căței de slugi din ceia, pentru care 'n veci robia,
 Este haina care-i prinde să le 'mbrace mârșevia!
 Ca măgarul dus la esle, fericiți sunt în deajuns,
 Când tăinul după muncă, plin cu vârf li s'a răspuns...
 Dacă 'mbătrânesc, afară sunt goniți, e un supliciu!
 O! mi-e greață de-așa cinste răsplătită doar cu bicu.
 Dar mai sânt din fericire pișcheri de servitori
 Ce la chip, și în purtare, meșteri buni lingușitori,
 Poartă 'n ei un dor de bine, tăinuindu-și ținta 'n viață,
 Și părând că 'n tot minutul pe stăpânul lor răsfăț,

Ne uitând o clipă scopul, târători cu zel, — sătui,
 Când s'au ghiftuit cât trebui din răsip'averii lui,
 Mândri-și scutură robia, și se 'ntorc spre ne-atârnare!
 Astea-s, caractere ! Iago, e din ei, fără 'ngâmfare!
 Unul este adevărul și în veci nu va pieri:
 Măurul să fiu, — de Iago, ca de dracu m'ași feri.
 Mă prefac plecată slugă, însă mă slujesc pe mine.
 Dacă el și 'nchipuește că-l iubesc, cu atât mai bine
 Pentru planurile mele ! Însă dacă tot ce-ascund,
 Ar putea el să citească în privirea-mi, pân'la fund,
 Ași voi atunci mai bine inima-mi s'o svârlu toată
 Corbilor, să mi-o sfâșie 'n cet, bucată cu bucată...

D. Nanu.

G R E E R U L

«Ti, prinde-te-ar cloșca, greeraș, că ațipisem o leacă» zise un fluture care se odihnea alături, pe o floare de stânjenel.

«Ci, că mai conținește cu țărăiturile, că împuezii urechile lumii!»

— «Iaca, frate, bălțatul ! Da' pe tine nu te-o prinde cloșca?» răs-punse greerul, cam împofilat. «Împuez urechile lumii cu cântecul meu, ha ? Mi se pare că doar lui de-alde «răsuce mustață», ca tine, nu-i place cum cânt eu.»

— «Nu-i place nimănu. Auzi, cântec : țâr, țâr, ș'atâta tot !»

— «Ce zici peliniță, așa să fie, cum zice fudulie ăsta ?»

— «Ti, măi greeraș, când se vede chipul stelelor în picăturile de rouă de pe foile noastre și când începi tu să cânti ne fură somnul cu visuri frumoase, frumoase și ne poartă prin împărăția primăverii !»

Nu-i așa fârtate leuștene ?

— «Păi, vezi bine că-i așa.»

— «Atâta știe și el : să cânte și să joace,» adăogară câte-vă furnici.

— «Așa a fost osândit» zise o lăcustă verde. «Să știți voi povestea greerașului ăstuia !»

— Spune, nene lăcustă, zău, spune povestea greerului, se rugară florile, scuturându-se încetinel ca să le piară somnul.

«Dacă ziceți voi, o să spun.»

«Ci-că ar fi fost un pădurar care se socotea omul ăl mai fără noroc. N'avea nici un copil.

— «Ce-ți trebuie ție copii, mă, fefelegă ?» zicea stăpănu-său... O să-ți rămână averile pe mâinile altora ?

— «Să am eu un copil nu m'ași uita la toate averile!»

— «Prost mai ești, mă!»

— «Cam așa mi se pare că-i ziceau și tatii».

Și trecu pe la ușa bordeiului lui o secătură de cimpoer : schiop, cu gâtul sucit, cu trupul adus covrig, cu ochii mici, rotunzi, ca ai bufniței. Intr'un picior avea o cismă ce-i ajungea până la gemănare, iar cela-l'alt era încălțat într'o opincă de piele necurățată de păr. Când vorbea își trăgea sufletul, de părea că sughite.

«Ce-h-te tot judeci tu, mă, că n'ai copii? «M'ai întrebat tu pe mine de vr'un leac?»

— «Păi, zi, dacă știi ce-va.»

— Să iei cimbru din jocul ielelor, să-i scuturi sămânța și s'o dai neveste-ti.»

— «Lucru ușor, fârtate. Oiu face și așa.»

— «Să faci, nefârtate, da' când ți-a crește băiatul să nu-l apuce zăbava pe marginea lacului din mijlocul pădurii, în asfințitul soarelui.»

— «Lasă, până atunci mai e vreme.»

— «Da' de ce să nu se ducă pe marginea lacului în asfințitul de soare, nene lăcustă? întrebare florile.

— «O să auziți voi acum.»

«Născu pădurăreasa un copil mare mândru și-i puseră numele Greer.»

«Auzi, auzi, să-l cheme Greer!» se mirară florile.

«Chirr!» răspunse greerașul, ca și când ar fi suspinat.

Și când crescū mare, de se jucă pe dinaintea bordeiului, numai ce trecū schiopărlanul pe acolo.

«A-hă, mă, băețaș, ia dă-te mai încoace.»

Cum te cheamă pe tine?

— «Greer.»

«Ia uită-te bine la mine și ascultă» și schiopul începū să cânte

•Mă chiamă Greer,
Ș'o să cutreer
Câmpul și țara,
Cât o fi vara,
Să 'ndrăgesc fete .
Ascultți băete ?
Fete de crai
Cu păr bălai
Cingăse flori
Cu ochi cicori
De doru-le mori.....

«Ascultă, mă, și să-l cânti și tu!» Și schiopul îi dete o chitară spartă și veche, care n'avea de cât o coardă groasă.

Seara, când îl auziră părinții cântând: «Mă chiamă Greer» zân, zân, zân... rămaseră înmărmuriți.

De-atunci Greer nu mai făcea alt-ceva de cât să cânte.

Și iar veni într'o zi schiopul și clipind din ochii lui rotunzi, grăi: «Hei, băete, știi jucă?»

— «De unde să știu?»

— «Dă-te 'ncoace!» Și schiopul prinse a jucă, șontăcăind și căsnindu-se să bată 'n pinteni:»

«Frunzuliță de cicoare
Greeruș

«Să vii în apus de soare
Greeruș

Și să-mi cânti cum știi mai bine
Greeruș

Că m'am îndrăgit de tine
Greeruș

Eu sunt zîna «Scânteuță»
Greeruș

Nu vrei tu să-ți fiu draguță,
Greeruș?»

«Cum ziseși? întrebă voinicul.

-- «Dacă ești surd, n'am ce-ți face!

— «Da unde să mă duc în apus de soare?»

— «Să 'ntrebi pe tată-tău unde să nu te duci!»

Și băiatul cântă și jucă, de se minună toată lumea de el.

Intr'o zi întrebă pe tată-său:—

«Tată, unde n'am eu voe să mă duc în asfințitul soarelui?»

«Pe marginea lacului din mijlocul pădurii, tată.»

Și bietului pădurar îi eră teamă să nu i se ducă băiatul acolo; dar de ce-i fu frică nu scăpă. Intr'o dimineață, Greer îi spuse că pleacă să găsească pe zâna Scânteuță care-i furase inima.

— Cum îi furase inima, nene lăcustă?» întrebă macul somnoros.

— «Bine, cum se fură inimile flăcăilor.»

Se îmbracă frumos, cu ștraele cele cusute cu găitane și porni cântând, iar părinții lui rămăseră bocindu-se.

Și merse, merse, dar nu mai ajungea la capătul cărării. Intro' zi întâlni pe un om, negru ca un corb și voinic ca un munte.

«Cum te chiamă, mă, băete?»

— «Mă chiamă Greer, zîn, zîn, zîn...».

— «Ti, că măndru mai cânti!».

— «Da' pe tine cum te chiamă?

— «Frământă-fier».

— «Vrei să ne luptăm, ori să ne prindem frați?».

— «Frați».

Și porniră amândoi la drum.

Când să treacă printr'o pădure, numai ce li se așeză un munte în cale.

«Stai» zise Frământă—fier că-i frate-meu «Mută munți». «Mă, ceșnicule, ia-ți muntele de aci!». Și pe dată se ridică muntele.

«Tu erai, frate-meu?».

— «Lasă munții și haid' cu mine și cu fratele Greer».

— «Oi merge».

Cât o fi ținut calea lor nu știu, dar știu că au ajuns la Sf. Vineri.

«Bună ziua, Sf. Vineri».

— «Bună să vă fie inima, feți logofeți!».

— «Nu știi unde-s palatele zânei Scănteuța?».

— «Să 'ntreb joavilele, măicuță».

Și veniră toate dihaniile pădurilor și ale câmpurilor, ale apelor și ale văzduhurilor.

«Puișorii maichii, știți voi unde-s palatele zânei Scănteuța?».

Și, după tăcere lungă, răspunseră toate «nu».

Porniră înainte și când ajunseră la Sf. Duminecă o întrebare și pe ea, ca pe Sf. Vineri.

«Să 'ntreb florile, măicuță».

Și pe dată se adunară în jurul Sfintei Dumineci, crinii sfioși, macii cari își plecară ochii 'n pământ, ciorile copilăroase, aglicele și tot neamul florilor, cu haine în diferite culori, cum n'are nimeni pe lume. Și de-ai fi fost acolo, mirosul lor și-ar fi dat atâta viață, să nu mai mori niciodată!».

«Da' cei trei frați n'au mai murit, nene Lăcüstă?».

— «N'or fi mai murit».

«Drăguțele mele, știți voi unde-s palatele zânei Scănteuța?»

Florile clătinară din cap, dar nu răspunseră nimic.

«Fiu-meu, zefirul, trebuie să știe.» «Să vă ascundeți voi aici și când o veni să-l întreb.»

«Știi tu, măicuță, unde-s palatele zânei Scănteuța?»

— «Da, de ce mă întreb?»

— «Să știu și eu.»

— «Dé !...»

— «Spune măicuță, spune.»

— «Sânt spre soare răsare, dincolo de prăpastia peste care nu

trece picior de pământean.» Pe zână o păzesc doi-spre-zece uriași cari n'au somn..» «Nu-i zână mai frumoasă ca Scânteuța, și n'cer nu-s luceferi ca ochii ei!..»

«Ți s'au înroșit obrazii, măicuță.»

— «Ei..., de căldură.» Și zefirul privi iarăși peste lume.

«Ați auzit?»

— «Auzit, sfântă Duminică.»

«Care dintre voi știe să cânte mai frumos?»

— «Greer.»

— «Ține fluerașul ăsta, și când te-oi apropia de uriași, să cânti o leacă și ai să-i adormi.»

Când ajunseră la prăpastie, Mută-munți se puse pe lucru și pe dată rămăseră împrejurimile netede ca o apă. Ingrămădi toți munții și toate coastele în prăpastie. Și trecură, ca pe pod. Când se apropiară de palatele zânei, Greer prinse a cânta din fluer, iar Frământă-fier frământă oțelul cel mai tare și făcū lanțuri cu care legă pe uriași, cot la cot, după ce le cocoloșise paloșele, cum ai cocoloși un bulgăr de humă.

Când s'a întâlnit Greer cu Scânteuța s'au învoit pe dată să treacă pe pământ.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Și atunci stete zefirul înaintea Domnului și ochii lui se umplură de lacrimi și i se înecă glasul:

«Doamne, de ce ai lăsat să-mi fie dragă Scânteuța?»

«De ce ai îngăduit apoi ca ea să fie a unui muritor?»

— «Că ți-a fost dragă, nu-i păcat. «Dacă a fugit cu un muritor, o să-și ia pedeapsa.»

Și prefăcū Domnul pe Scânteuța în floare mititică, cu hăinuțele ca de foc, iar pe Greer îl făcū o gănganie, uite așa cum e ăsta.

«Chirr!» suspină greerul prelung și se ascunse după o foaie de platagină.

«Ce oftezi, mă greeruș, îl întrebară furnicile, că n'a venit iarna.»

Și acum spuneți voi cine-i «Greerul care nu știă de cât să cânte și să joace, că nu mai aveă pereche?» întrebă lăcusta, chitindu-și aripile.

Și florile ațipiră, iar greerul prinse a țărâi încetinel.

«Mă chiamă Greer

Ș'o să cutreer

.....

D. N. Ciotori.

CERUL

— După Georges Bouteleau —

*Divine flori ale visării
 Ce puneți alb în sumbrul sării,
 O! crini, deschiși sub caldul soare,
 Voi găzduiți în cupe blonde
 Albine vecinic vagabonde
 Ce sorb din seva 'mbătătoare.*

*Acestui mic, sărman popor,
 Ce s'a născut și moare 'n zbor,
 Li dați palate de ivoriu,
 Li dați polenuri aurite.
 Și sucurile aromite,
 Și 'n urmă — visul iluzoriu.*

*Pentru boemi, pentru stingherul
 Nocturn, tot astfel iată cerul
 Deschide floarea-i fără preț...
 Și-mi pare 'n nopți de fericire,
 Când cerul 'i alb de strălucire, —
 Că dorm ca și 'ntr'un crin măreț.*

C. Z. Buzdugan.

CRONICA LITERARĂ

Anunțăm cu părere de rău, că d. Caton Theodorian, din pricina multelor d-sale ocupațiuni, s'a retras din rândul colaboratorilor noștri.

Notița despre „Convorbirile critice”, care a scos din sărite pe d. M. Dragomirescu fără nici un motiv, a scris-o d-l Caton Theodorian, dar, firește, a fost aprobată de întregul nostru comitet de redacție, pentru că nu cuprindea nimic inexact.

Rectorul Universității din Viena *Dr. Swoboda* a vorbit în fața unui distins auditor întâi în sala Soc. germane Lidertafel și apoi la Fundațiunea Carol, studenților, despre vechiul oraș *Aquileva*.

Sirena, piesa jucată la Teatrul Național, arată că autorul ei d. Z. Bârsan e un bun poet liric, dar un autor dramatic slab.

Junimea literară (Februarie și Martie)

publică conferința D-lui Sextil Puscariu despre Titu Maiorescu, rostită cu prilejul sărbătoririi marelui învățător în Bucovina. Numărul are o bogată cronică și multe articole interesante ca de pildă acela despre I. Ștefureac, harnicul profesor de la școala de meserii din Câmpulung.

Revista Idealistă (No. 10, 11, 12.) continuă cu publicarea studiului critic asupra lui Traian Demetrescu de N. Zaharia care ni-l prezintă pe poet deși a scris un roman admirabil, lipsit de originalitate și cu multe imperfecțiuni de formă.

Din «Figuri Contemporane» publicație ce se tipărește sub îngrijirea d-lui Th. Corneil a apărut fascicula 9 și 10 în cari găsim, printre fotografiile și biografia mai multor persoane cu inițiala B, aceia a d-lor dr. Babeș, Anton Bacalbașa, Leo Bachelin, Pictorul Baltazar și a d-nei Elena Bacaloglu.

În revista Ramuri din Craiova, d-l G. Bogdan Duică are o dare de seamă asupra noului volum de poezii «Luminișuri» al prietenului și colaboratorului nostru, d-l Artur Stavri.

Gazeta Transilvaniei din Brașov reproduce în foileton, schița d-nei Constanța Hodoș — «Pepenii» — publicată de noi. Confratele brașovean uită să arate izvorul, de unde-și ia schița. E, de sigur, numai o eroare — de tipar să zicem — și ea va fi evitată, cu alt prilej.

Proprietatea literară trebuie respectată mai ales între frați și confrăți.

La Revue des Deux Mondes (15 Martie 1910)

Paul Margueritte urmează cu romanul său «*La Faiblesse humaine*» asupra căruia ne vom opri după ce va fi publicat în întregime. În orice caz putem spune că el ne ajută, împreună cu câte-va nuvele din trecut, să vedem partea care o aduceă în colaborația fratelui său Victor, când scriau împreună romane atât de isbutite.

Victor Cherbuliez a ajuns cu studiul său asupra romanului francez, la romanul D-nei de La Fayette: *La Princesse de Clèves* care impresionase pe contemporanii cum impresiona tot pe atunci tragediile lui Racine.

Ernest Dupuy, ilustrează cu un exemplu prețios teoria că operă a unui scriitor e înrărită de educațiunea primită și de principiile în care a fost crescut, el. E vorba de tinerețea și familia lui Alfred de Vigny în studiul cărui autorul acestui articol se folosește de amintirile poetului și de notițe rămase pe urma contemporanilor. Bătrânul Vigny fusese soldat; în casa lui se întrunea prietenii lui de viață militară și povestirile lor la gura sobei le asculta poetul de mai târziu, cu adâncă evlavie pentru trecut. Mama lui era artistă: picta și făcea muzică. Într'un astfel de mediu a crescut și a trăit — puțină vreme, pentru-căși perde de timpuriu părinții — autorul Poezelor antice și moderne. (1797 — 1863). Printre cei mai de seamă romancieri contemporani englezi *Firmin Roz* citează pe D-na Humphry Ward autoarea mai multor romane pline de adevăr și de cugetări interesante asupra problemelor sociale ce ne preocupă în momentul de față.

Marele Duce Nicolae Mihailovici a publicat de curând cu ajutorul corespondenței dintre ea și mama sa un studiu minunat asupra vieții Elisabetei principesei de Baden, devenită împărăteasă a Rusiei prin căsătoria ei cu Alexandru I. Studiul acesta, povestea unei ființe superioare, dar chinată într'o lume care n'o înțelegea sau care nu vroia s'o înțeleagă, e aproape un roman. Toată viața a fost muncită între două rivale: Soacra ei care îi lua dreptul să fie împărăteasă și amanta împăratului care îi lua de lângă ea. Neavând parte de prieteni, de copii, de soțul care câți-vă ani înainte de moarte, numai, își dă seamă de tovarășa neprețuită pe care o avea lângă el, femeia aceasta și-a petrecut viața scriind-o zi cu zi cu nece-

zurile ei, cu desamăgiriile ei, mamci sale, departe. Scrisorile astea de o rară frumusețe și de o indiușoare adâncă se vor ceti cu multă evlavie pentru un suflet martir.

René Doumic în cronică Teatrală analizează ultima piesă a lui Henri Bataille «La Vierge folle» care departe de a fi cea mai bună a autorului, după cum s'a zis, e poate—din cele ce spune Doumic—una din cele mai rele din care s'au scris.

T. de Wyzeva atrage atenția cititorilor asupra unui nou autor dramatic german Rittner, un tânăr scriitor care prin două piese jucate cu succes: *Der dumme Jakob* și *Don Juan* făgăduiește multe.

Mai sunt versuri de Contesa de Noailles și cronică politică a Directorului revistei *Francis Charmes* de curând intrat la Academie.

La Revue (15, Martie 1910).

Auguste Rodin urmează cu impresiile lui în artă vorbind despre: *Le Modèle et le mouvement dans l'art*. Articolele vor apărea în volum și o dare de seamă asupra întregului sistem al sculptorului va fi bine venită. O apropiere între Gengis-Khan, tătarul, și guvernul rusesc, în cecece privește despotismul și nepriceperea acestuia din urmă, o face cu autoritatea sa cunoscută Tolstoi în «*Gengis-Khan qui dispose du télégraphe*».

Un admirabil articol—răspuns îl scrie directorul revistei *Jean Finot: Les dernières tendresses franco-russes et „La Revue“* prin care apără, păreriile scrise aci cu privire la apropierea celor două țări, împotriva multora cărora aceste păreri le-au fost dăunătoare și nu am cită acest articol străin de literatură dacă n'ar fi un model de răspuns, atât e de cuviincios, de sincer și de convingător.

Jehan d'Ioray, o franceză căsătorită cu un medic din Egipt începe o serie de amintiri din tinerețe: «*Au Harem*» interesante mai cu seamă că autoarei i-a

fost îngăduit să vadă cecece rămâne totdeauna o taină pentru călătorii străini.

Sub titlul: *La Chine littéraire* găsim două articole privitoare la cultura chineză: Unul privitor la literatură și la presă cel-l'alt la ziarele satirice ilustrate. Literatura, se știe, e foarte veche și a fost scrisă de scriitori de geniu foarte mult citiți prin școlile lor. Tot aci se găsec amănunte interesante asupra celor d'întâi cărți ce se citesc în școli.

Despre *Pierre Loti* autorul romanelor exotice: *M-me Chrysanthème; Pêcheur d'Islande* s. a. scrie Nicolas Ségur. Romancierul e romantic, înzestrat cu foarte multă imaginație; stilul lui poate fi comparat cu acela al lui Rousseau și Chateaubriant.

Edouard de Morsier ne citează ca romaniere feminine în Germania pe *Sophie Reinheimer, H. von Kahlenberg, Charlotte Niese, Ilse Frapan*, toate se ocupă în scrierile lor de sufletul femeilor și de chestiunea feminină.

Maurice Dekobra urmând cu cercetarea sa privitoare la decăderea teatrului englez schițează personalitatea a trei scriitori dramatici contimporani: *G. B. Shaw, Pinero, Barker*. Autorii străini traduși sunt de nerecunoscut din pricina cerințelor moravurilor severe din Insulele Britanice.

Gabriel Trarieux nu e favorabil nici el, piesei lui Bataille, de asemenea găsește că Nicodemi în «*La Flamme*» nu se ține de făgăduiala dată cu «*Refugiul*».

Se pare că întâlnirea cometei «Halley» cu pământul este un fapt mai presus de orice îndoială și că nimic nu poate înlătura evenimentul, care se apropie de noi cu pasul ursitei neînduplecate. În ziua de 5/18 Mai, la ceasurile două în zori, când Africa, Europa și fața întregului Ocean Atlantic vor fi încă învăluite în umbra nopții, planeta noastră se va cufundă în marea de gaze respirate ce alcătuiesc «pământul» astrului rătăcitor. Între noi și capătul cometei va fi o de-

părtare, de peste 23 milioane de kilometri.

Primejdia pare a fi totuși mult mai ușoară decât și-o închipuiesc mințile înfierbântate. Camille Flammarion publică în *Buletin de la société astronomique de France* (Februar 1910), un articol menit să împrăștie spaima celor lesne crezători. Ciocnirea planetei noastre așa de compacte cu pribeagul oaspe al sistemului solar, poate să dea naștere cel mult la privești ne mai văzute până azi pe cerul nopților noastre. Vom avea cine știe ce ploii de stele, fosforescențe boreale pe tot cuprinsul bolții cerești, furtuni magnetice, — dar peirea lumii nu.

Nici chiar aburii de Cyanogen, pe care i-a descoperit în masa nebulozității spectroscopul unui astronom englez, nu trebuie să ne îngrijească prea mult. Se poate chiar, adăogă Flammarion, ca pământul să treacă pe deasupra Cometei, ori pe sub ea. Astfel că totul s'ar mărgini la un

admirabil prilej pentru știință de a urmări trecerea cometei pe discul solar!...

În «*Preussische Jahrbücher*», cunoscuta scriitoare germană Mite Kremnitz, publică de curând, sub titlul «der rumänische Lenau» un articol biografic asupra lui Mihail Eminescu. Păstrăm, ca români, toată recunoștința noastră distinsei autoare, pentru simpatia și căldura ce vibrează în studiul său, așa de frumos literaricește.

Câteva rezerve ne vor fi totuși îngăduite: se pare anume că bănuiala despre fantastica origine turcească a poetului nostru nu se mai poate azi bucura de nici un crezământ. Iar «fatalismul» pe care d-na M. Kr. îl strămută din eugentarea filozofică în viața de fiecă zi a poetului, n'a fost, — credem noi, — altceva decât o disprețuitoare indiferență pentru nimicurile vremii și ale firii omenești.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

RĂSPUNSURI

Astra. — «Jurnalul» e cât se poate de interesant. Trimete-ne mereu fragmente în care impresiunile d-tale sunt atât de bine încheigate. Le tipărim cu o deosebită plăcere.

V. — Versurile sunt frumoase. Am dori să te cunoaștem.

D. P. — Bune ca formă, dar ceea ce spui, s'a spus de-atâtea ori și-atât de bine în cât cu greu le-ai putea întrece.

Armalia. — De sigur că glumiți.

M. L. Bug. — Răspundem de primire, dar e ca și cum n'am primit-o!

A. B. — Nu putem publica poezii cu note explicative.

Gr I. Br. — Dacă ai îngrijii mai mult forma ai scrie lucruri frumoase.

B. Sol. — Mare durere.

Gorg. — Versurile d-tale *te fură*. Trebuie să citești de două ori ca să vezi că nu-i nimic de ele. De obicei se întâmplă altfel.

N. H. Bitolia. — Plină de reminiscențe din Bolintineanu.

Red.

BANCA LATINĂ

SOCIETATE ANONIMA

CAPITAL SOCIAL LEI 5.000.000

Sediul: București, Str. Smârdan, No. 2

PROSPECT

Banca Latină formată pe acțiuni la purtător a 200 lei una, deschide chiar de acum subscriere publică pentru completarea măreii capitalului social.

Condițiunile de subscriere sunt:

20 la sută se va vărsa odată cu subscrierea, adică de acțiune	} Lei 50
plus o taxă de curtagiu, fișe, etc. de acțiune în total	
20 la sută după două luni dela primul vărsământ, adică	» 40
30 la sută la 15 Septembrie 1910, adică de acțiune . . .	» 60
30 la sută la 15 Noembrie 1910, adică de acțiune . . .	» 60

Domnii subscriitori cari ar dori ca întregul vărsământ la acțiunile ce subscriu să-l facă integral, li se va face o bonificație de 6 lei de fiecare acțiune.

Anul social începe la 1 Ianuarie și se încheie la 31 Decembrie.

Din beneficiul net, compus din produsul tuturor afacerilor societăței se va preleva, mai întâi un **minimum** de 5 la sută pentru crearea fondului de rezervă, alți 5 la sută ca procent la capitalul vărsat și restul beneficiului se va distribui acționarilor ca al doilea dividend.

Fondul de rezervă care se va urca până la jumătatea capitalului social este tot averea acționarilor.

Subscrierile acțiunilor și vărsămintele se fac în București la Sediul Băncii din strada Smârdan No. 2, în fața Bisericei Rusești.

Subscriitorii din țară vor trimite aderările și versămintele prin cecuri sau scrisori de valoare la adresa Băncii, și cu primul curier vor primi chitanțe respective.

COMITETUL DE DIRECȚIUNE :

D-1 M. C. Haret, proprietar, fost Director G-ral al Creditului Agricol și Viticol.

D-1 Comandor I. Coandă, proprietar, fost Director al Serviciului Maritim Român.

D-1 Scarlat Arion, Dr. în drept, avocat, m. propr. rur.

D-1 I. N. Cesărescu, Dr. în drept, avocat, propr. fost prim-ajutor de primar al Capitalei.

D-1 C. N. Luca, comerciant, proprietar rural.

D-1 Henri Heiti, proprietar, fost Director al Băncii franceze, fost Director al Băncii Comerciale Române, din București.

D-1 I. G. Testiban, proprietar, fost Director al Băncii de Credit și Scont.

LIBRARIA NAȚIONALĂ

SOCIETATE COOPERATIVA PE ACȚIUNI

47, — CALEA VICTORIEI — 47,

FURNISEAZĂ TOT FELUL DE CĂRȚI ROMÂNE ȘI STRĂINE, PRECUM ȘI
RECHIZITE ȘCOLARE, DE BIUROU, etc.

CASĂ DE EDITURĂ

REVUE GÉNÉRALLE

des sciences appliquées

PÉTRÔLE, — MÉCANIQUE, — INDUSTRIE, — FINANCES

Paraissant deux fois par mois.

— Rédaction et Administration : Str. Câmpineanu 60, București. —

Abonnement : 30 fr. p. Roumanie (36 p. l'étranger) par an.

PROGRESUL ROMÂNESC

MAGAZIN DE CONSUM

MARE ȂSORTIMENT DE COLONIALE. — BIUVETĂ LUXOASĂ

București, Strada Fântânei No. 1, colț cu Calea Victoriei.

G. Constantinescu & T. Eremie

INGINERI

BIUROU TECHNIC

București, Str. Câmpineanu No. 60.

EXECUTĂ TOT FELUL DE :

— LUCRĂRI IN BETON ARMAT —
REZERVOARE DE PETROL. — MAGAZII
MAȘINI, INSTALAȚII MECANICE
PODURI ȘI CĂI FERATE

PROTECTOR

Oficiu internațional de brevete și
invenții

București, Str. Câmpineanu No. 60.

TIPOGRAFIA ȘI

Stabilimentul de Arte Grafice GEORGE IONESCU

București, — Strada Academiei, 30.

Efectuează orice fel de lucrări
atingătoare de această branșă, precum :

REVISTE, ZIARE, CĂRȚI
ȘCOLASTICE, HOTĂRNICII,
TEZE DE LICENȚĂ
CECURI, COMPTURI, CĂRȚI DE
VIZITĂ, DIFERITE INVITAȚIUNI,
AFIȘE IN DIFERITE CULORI ȘI
IN DIFERITE LIMBI ȘI FORMATE.
EDITEAZĂ CĂRȚI DIDACTICE
APROBATE

Deziva Stabilimentului este :
Acurateța, Promptitudinea și
Prețuri moderate.